

Starea de sănătate, factorii care o influențează și indicatorii de măsurare a stării de sănătate. Starea de sănătate a populației din România.

Surse de morbiditate.

Strategia OMS pentru secolul XXI.

***Curs pentru studenți, anul V,
Disciplina de Sănătate Publică și Management
Facultatea de Medicină, UMF "Carol Davila"
An universitar 2017-2018***

Obiective educaționale:

La sfârșitul cursului, studenții vor fi capabili să:

- Înțeleagă conceptele de **stare de sănătate, determinant al stării de sănătate, sănătate publică,**
- Cunoască **indicatorii de măsurare a stării de sănătate,**
- Înțeleagă principalele **direcții ale politicilor de sănătate la nivel internațional.**

Starea de sănătate – definiție OMS

- **“stare completă de bine din punct de vedere fizic, mintal și social și nu numai absența bolii sau a infirmității “ (Constituția OMS, 1946)**

Caracteristici ale definiției :

- este universal acceptată ca o „aspirație”,
- subliniază caracterul pozitiv și multiaxial al sănătății,
- realizarea ei presupune responsabilizarea societății,
- sănătatea este o componentă și o măsură a calității vieții.

Criteriile utilizate țin cont de:

- bunăstarea funcțională,
- capacitatea organismului de a se adapta la condițiile variate de viață și muncă, condiția umană care îl face pe individ creativ.

Starea de sănătate vs. boală

Boala - imposibilitatea de adaptare la multitudinea de condiții ambientale: de mediu fizic, psihic, social.

Aprecierea bolii:

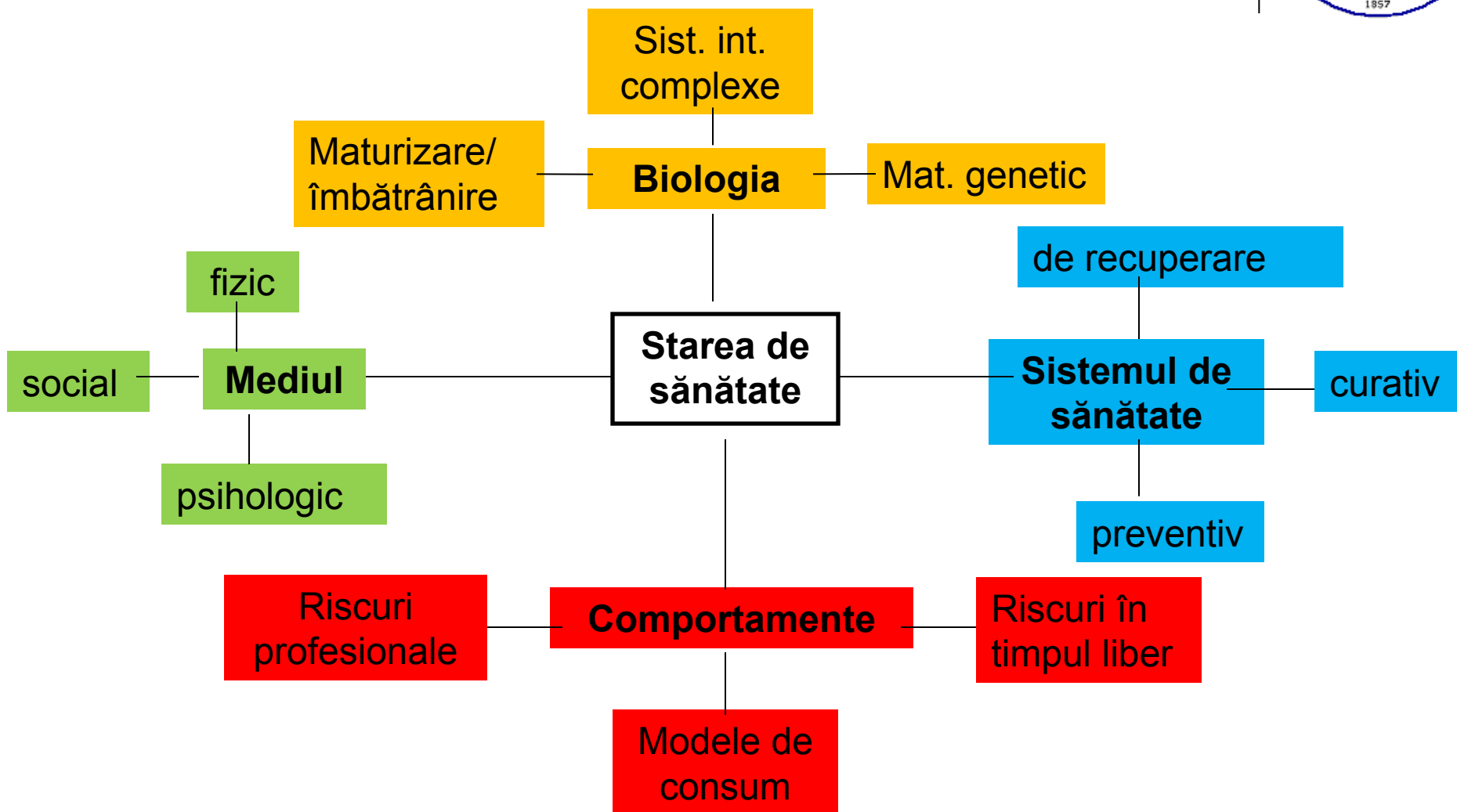
- **illness – percepția individului**, subiectivă (persoana se autodefinește bolnavă). În unele situații nu există concordanță între subiectiv (percepția persoanei) și obiectiv (evaluarea medicală);
- **„disease” – încadrarea profesioniștilor; definită după criterii biomedicale** (un ansamblu de semne și simptome);
- **„sickness” - expresia bolii în raport cu normele sociale.**

Determinanții stării de sănătate

- cauze și factori care pot influența riscul de îmbolnăvire. (J. Last)
- “orice factor sau condiție care are efect asupra sănătății, sau, în termeni cantitativi măsurabili, are un efect asupra stării de sănătate”. (D.Ruwaard, 1997)

Modelul epidemiologic al factorilor care determină starea de sănătate (Lalonde, A. Dever)

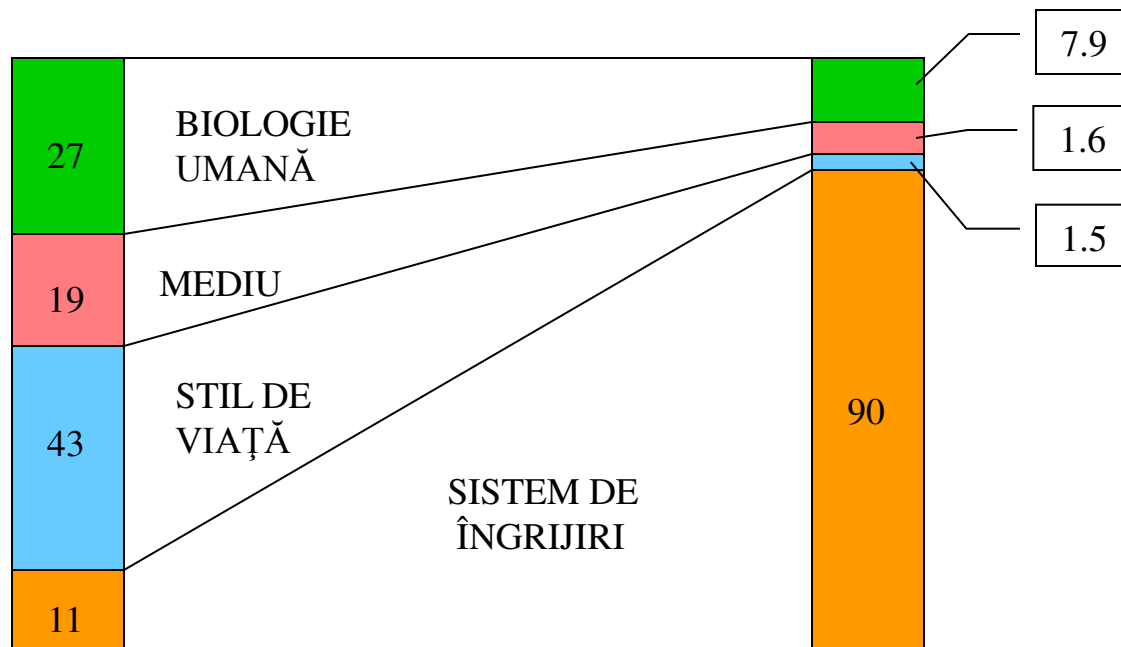

Modelul Dever - Determinanții sănătății și repartizarea resurselor

Contribuția potențială la
reducerea mortalității
(în procentaj)

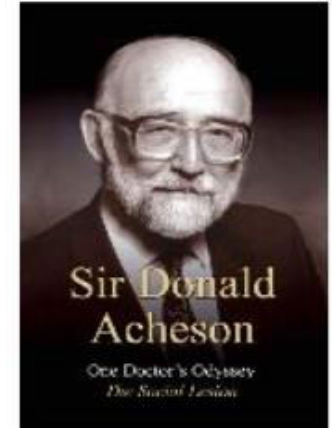
Repartizarea actuală
a cheltuielilor pentru sănătate
în S.U.A. (în procentaj)

După: Dever G.E.A. în "Le planification de la Santé; Rayneed Pineault

Sănătatea publică (definiție OMS)

- ***Știința și arta prevenirii bolilor, prelungirii vieții și promovării sănătății, prin efortul organizat al societății (Acheson, 1988, WHO)***
- *the science and art of preventing disease, prolonging life and promoting health and efficiency through **organized community effort** for the sanitation of the environment, the control of communicable infections, the education of the individual in personal hygiene, the organization of medical and nursing services for the early diagnosis and preventive treatment of disease, and for the development of the social machinery to insure everyone a standard of living adequate for the maintenance of health, so organizing these benefits as to enable every citizen to realize his birthright of health and longevity. (CE Winslow, 1920)*

Noua Sănătate publică

- **Frenk (1993): constă în eforturile sistematice pentru a identifica nevoile de sănătate și pentru a organiza servicii de sănătate care să răspundă adecvat nevoilor populației.**

Sunt incluse:

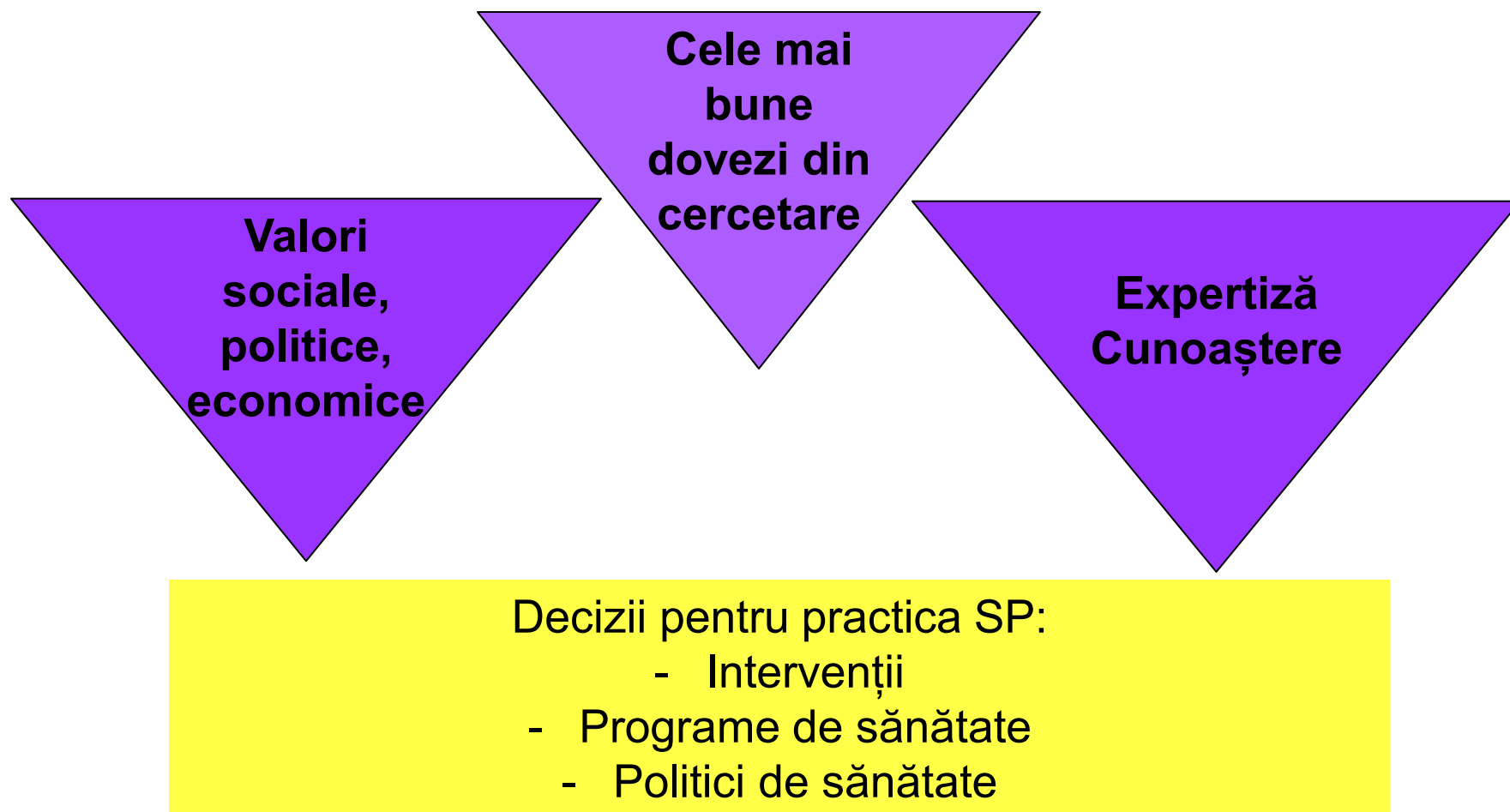
- Procesarea informațiilor necesare pentru caracterizarea statusului populației,
 - Mobilizarea resurselor necesare pentru a răspunde adecvat.
-
- Esența sănătății publice este reprezentată de sănătatea populației;
 - Sănătatea Publică include facilități pentru furnizarea tuturor serviciilor de sănătate necesare pentru promovarea sănătății, prevenirea bolilor, diagnosticul și tratamentul bolilor și reabilitarea fizică, socială și vocațională.

The “Newest” Public Health / cea mai nouă Sănătate Publică

- 2003,
“Utilizarea teoriei, experienței și dovezilor derivate din științele populației, utilizate pentru a îmbunătăți sănătatea populației într-un mod care asigură cea mai bună acoperire a nevoilor implicite și explicite ale comunității (publicul)”.

SP bazată pe dovezi

Piramida dovezilor

Lumea reală a sănătății publice

- Să evaluăm **în ce circumstanțe** să recomandăm **abordări specifice de SP.**
- Să susținem managerii de programe **să aplice abordările recomandate în circumstanțele specifice.**

SP ... intervenții complexe în situații complexe ...

- **Context:** variabilitate mare, influențe culturale, stratificare socială, aspecte economice, resurse limitate în sistemul de sănătate.
- **Servicii:** furnizate sub forme diferite.

SP... obiective ambițioase

Scăderea Mortalității infantile

Alăptare

Vaccinare

**Antibiotice pt
tratamentul
pneumoniei**

MAXIMIZAREA EFICACITĂȚII COLECTIVE

SP ... Intrebări complexe

Care este cea mai potrivită intervenție pt o anumă comunitate?

Cum să organizăm furnizarea intervenției în modelul actual de furnizare a serviciilor?

Cât va dura până când intervenția va deveni sustenabilă?

Cât va costa?

Ce resurse vor fi necesare?

Ce strategii vor fi acceptate de beneficiari?

Obiectul sănătății publice

- **Grupurile populaționale**
 - starea de sănătate,
 - problemele de sănătate,
 - managementul serviciilor de sănătate,
 - cunoștințele, deprinderile și atitudinile privind starea de sănătate.

Domeniile sănătății publice

- Biostatistica,
- Demografia,
- Epidemiologia,
- Etica,
- Legislația și dreptul,
- Științe sociale și comportamentale,
- Managementul serviciilor medico-sociale.

Scopurile sănătății publice

- promovarea sănătății
- ocrotirea sănătății:
 - prevenirea îmbolnăvirii,
 - menținerea sănătății.
- controlul morbidității (combaterea bolilor și a consecințelor acestora),
- redobândirea sănătății.

Strategia OMS: Health for ALL - “Sănătate pentru toți”

Funcțiile sănătății publice (1)

CDC

1. Monitorizarea stării de sănătate pt a identifica problemele de sănătate,
2. Dg, investigarea problemelor de sanătate și a riscurilor din comunitate,
3. Informare, educare, împuternicirea cetățenilor pt SP,
4. Mobilizarea comunității, parteneriatul pt identificarea și rezolvarea problemelor de sănătate,
5. Dezvoltarea de politici care susțin eforturile individuale și comunitare.

WHO - PAHO

1. Monitorizarea, evaluarea, analiza stării de sănătate,
2. Supravegherea SP, cercetarea și controlul riscurilor și amenințărilor pt SP,
3. Promovarea sănătății,
4. Participarea socială în sănătate,
5. Dezvoltarea de politici și de capacitate instituțională pt planificarea și managementul Sănătății Publice.

Funcțiile sănătății publice (2)

CDC

6. Implementarea de reglementări care asigură protecția sănătății,
7. Asigurarea serviciilor necesare, în acord cu nevoile populației,
8. Asigurarea de resurse umane competente în SP,
9. Evaluarea eficacității, accesului și calității serviciilor de sănătate individuale și populaționale,
10. Cercetare pt soluții inovative la problemele de sănătate.

WHO - PAHO

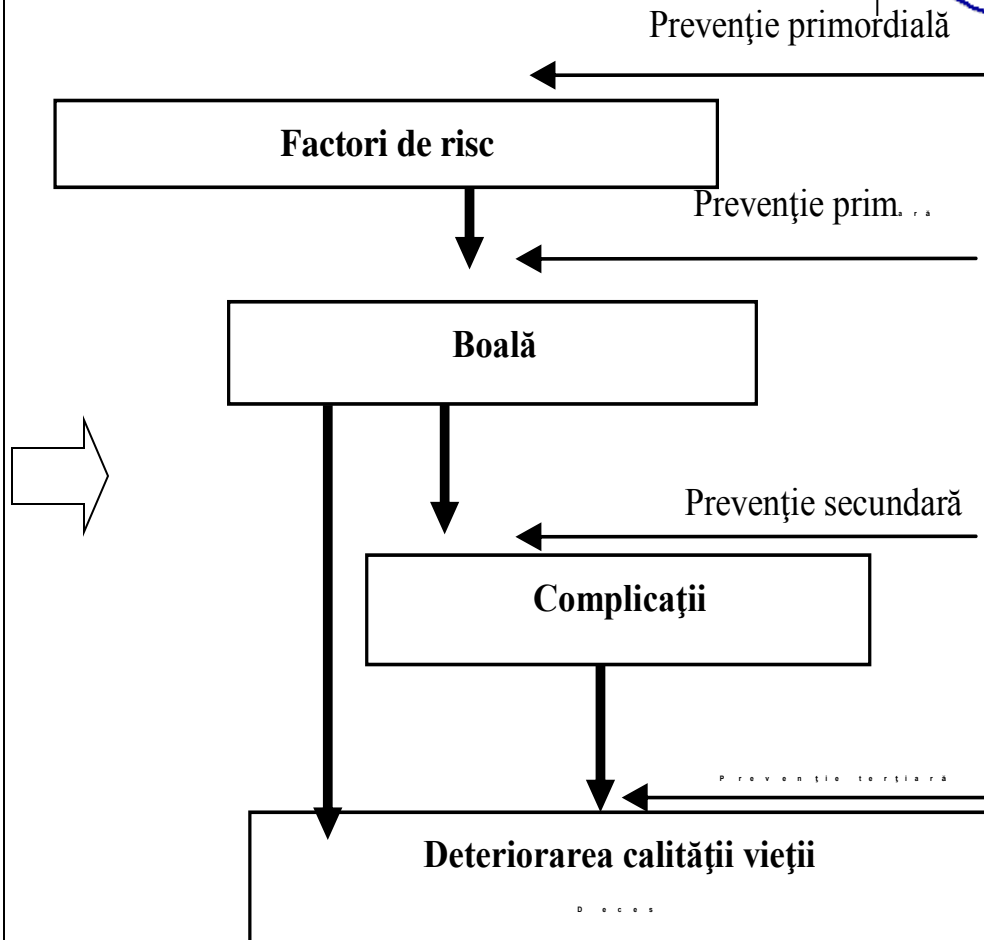
6. Întărirea capacității instituționale pt planificarea și managementul SP,
7. Evaluarea și promovarea accesului echitabil la serviciile necesare,
8. Dezvoltarea resurselor umane și training în SP,
9. Asigurarea calității serviciilor furnizate la nivel individual și populațional,
10. Cercetare în Sănătate Publică,
11. Scăderea urgențelor și dezastrelor, prin prevenire, ↓ riscuri, pregătire, răspuns.

Niveluri de intervenție – tipuri de prevenție

- **Prevenția primordială** (modificarea distribuției factorilor de risc în populație)
- **Prevenția primară** (evitarea apariției bolii la nivel de individ)
- **Prevenția secundară** (dg. precoce pt. evitarea cursului nefavorabil și consecințelor bolii)
- **Prevenția terțiară** (reinserția socio- profesională)

Provocări actuale ale sănătății publice

Refugees

Ebola

Economic crisis

Citizens want more control

Globalisation

Ethics

Lifestyle Related Diseases

Expanding EU:
growing health gaps

Ageing
Population

Needs / resources

Climate Change, Pandemic
and Bioterrorism Threats

New Technology
and Innovation

Migration &
Cross Border
Healthcare

Instrumente de măsurare a stării de sănătate

- **Indicatorii** = unități standardizate de structurare a informației care facilitează monitorizarea și evaluarea stării de sănătate, a determinanților acesteia, precum și a dinamicii acestora în raport cu diversele intervenții destinate sănătății publice.
- În termeni generali, indicatorii sunt:
 - instrumente sintetice,
 - standardizate,
 - evidențiază informații relevante asupra atributelor și dimensiunii sănătății sau a determinanților acesteia.

Tipuri de indicatori

A. Indicatori de nivel ai stării de sănătate

B. Indicatori de factori

C. Indicatori complecși

Indicatori de măsurare a stării de sănătate

A. Indicatori de nivel sau de rezultat

- **Demografici** (natalitate, fertilitate, mortalitate): de frecvență sau riscuri (probabilități)
- **De morbiditate** (clasici, de gravitate – scoruri, consecințe ale bolii-deficiență, incapacitate, handicap, combinații);
 - **Incidența** = nr. cazurilor noi de boală (caz nou de boală = cazul de boală luat în evidență pt. prima oară)
 - **Prevalența** = nr. cazurilor noi și vechi de boală.
- **Globali ai sănătății** – bazați pe incapacitate funcțională sau pe percepția sănătății/bolii.

Indicatori de măsurare a stării de sănătate

B. Indicatori de factori (determinanți)

● Comportamentali

- Prevalența fumătorilor,
- Consumul de alcool – Litri alcool pur/cap locuitor/an.

● Biologici

- Număr anomalii cromozomiale,
- Număr mutații genetice.

● De mediu fizic/social/profesional

- Concentrația noxe/pulberi / cm cub,
- Concentrația de microroganisme/ml apă,
- Rata de sărăcie,
- Rata criminalității,
- Km autostradă /1 milion locuitori.

Indicatori de măsurare a stării de sănătate

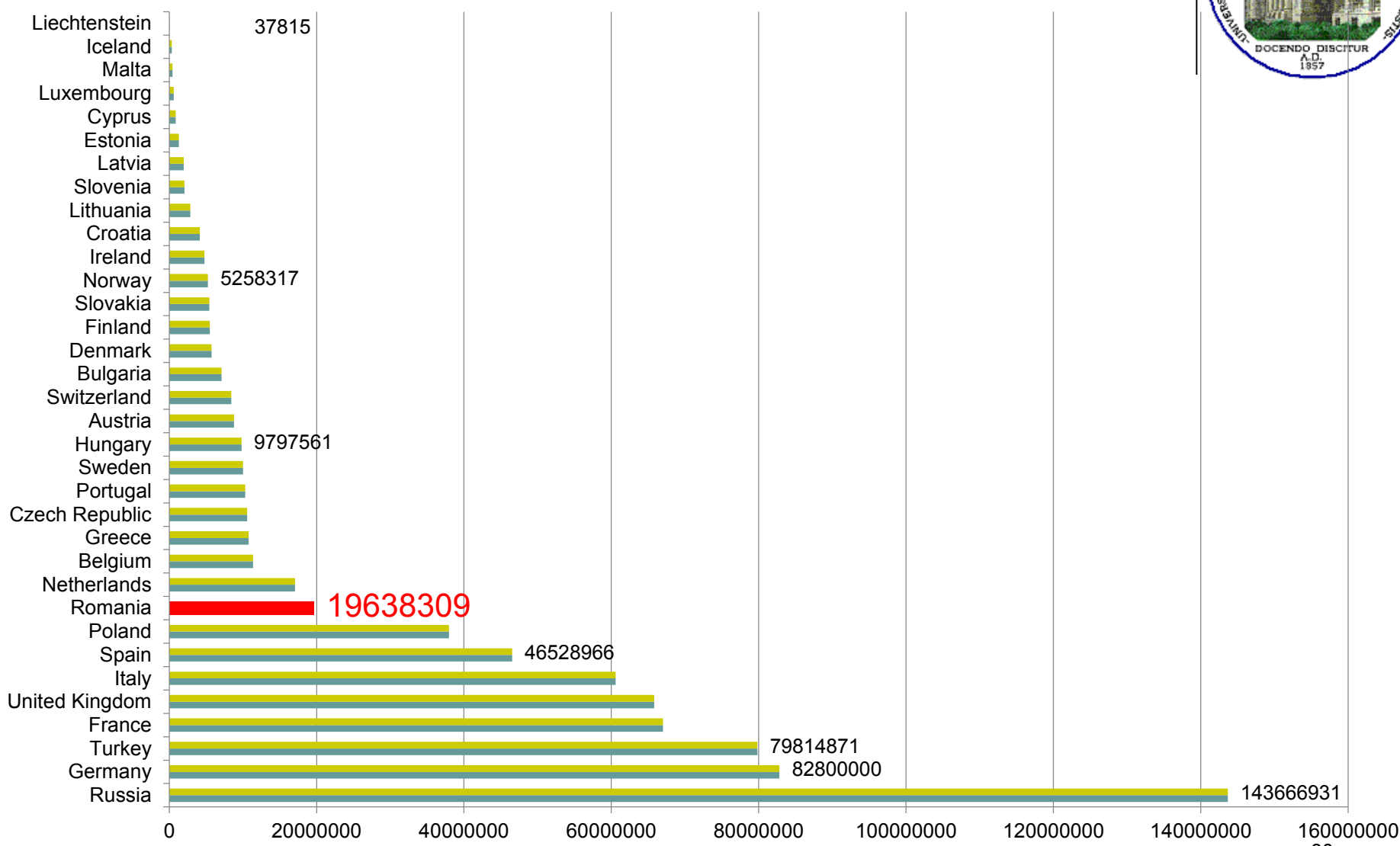
C. Indicatori complecși

- **Povara globală a bolii / Global Burden of Disease** = indicator complex care măsoară numărul de ani pierduți prin deces prematur (YLL) și numărul de ani pierduți din cauza timpului trăit într-o stare inferioară sănătății depline (YLD) pentru câteva sute de boli / factori de risc.

- **DALY = YLL + YLD**

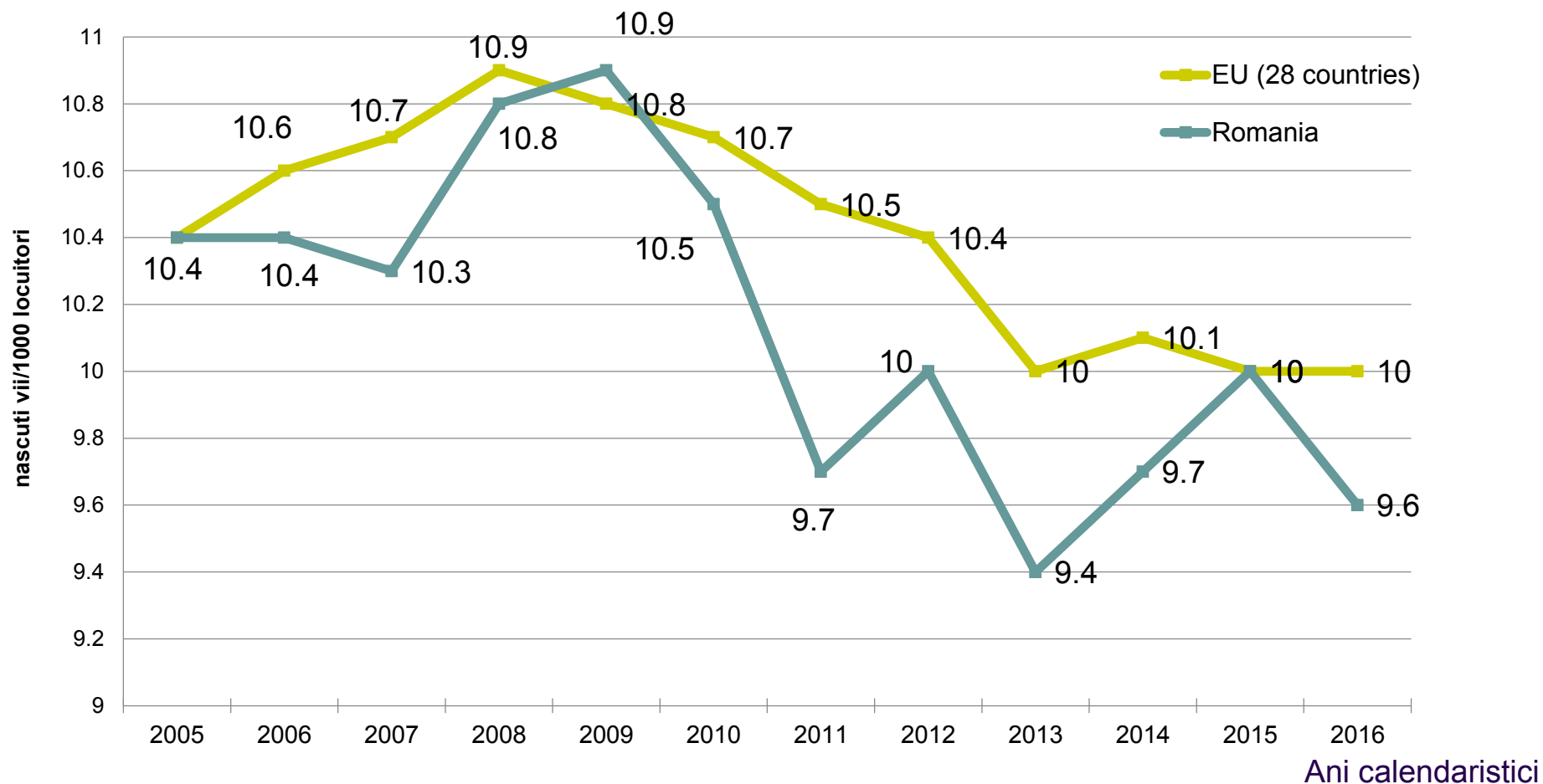
2015					2000				
Rank	Cause	DALYs (000s)	% DALYs	DALYs per 100,000 population	Rank	Cause	DALYs (000s)	% DALYs	DALYs per 100,000 population
0	All Causes	2,668,296	100.0	36331	0	All Causes	2,805,626	100.0	45826
1	Ischaemic heart disease	192,056	7.2	2615	1	Lower respiratory infections	206,202	7.3	3368
2	Lower respiratory infections	142,384	5.3	1939	2	Diarrhoeal diseases	154,973	5.5	2531
3	Stroke	139,874	5.2	1905	3	Ischaemic heart disease	153,892	5.5	2514
4	Preterm birth complications	102,297	3.8	1393	4	Preterm birth complications	127,771	4.6	2087
5	Diarrhoeal diseases	84,928	3.2	1156	5	Stroke	124,386	4.4	2032
6	Road injury	76,020	2.8	1035	6	Birth asphyxia and birth trauma	105,731	3.8	1727
7	Chronic obstructive pulmonary disease	72,815	2.7	991	7	HIV/AIDS	89,509	3.2	1462
8	Diabetes mellitus	70,667	2.6	962	8	Malaria	76,565	2.7	1251
9	Birth asphyxia and birth trauma	67,266	2.5	916	9	Tuberculosis	71,516	2.5	1168
10	Congenital anomalies	64,825	2.4	883	10	Chronic obstructive pulmonary disease	71,151	2.5	1162
11	HIV/AIDS	62,759	2.4	855	11	Road injury	67,461	2.4	1102
12	Tuberculosis	56,037	2.1	763	12	Congenital anomalies	66,477	2.4	1086
13	Depressive disorders	54,215	2.0	738	13	Measles	65,300	2.3	1067
14	Iron-deficiency anaemia	52,080	2.0	709	14	Iron-deficiency anaemia	52,027	1.9	850
15	Back and neck pain	52,016	1.9	708	15	Neonatal sepsis and infections	49,618	1.8	810
16	Cirrhosis of the liver	41,486	1.6	565	16	Diabetes mellitus	44,896	1.6	733
17	Trachea, bronchus, lung cancers	41,129	1.5	560	17	Depressive disorders	41,789	1.5	683
18	Malaria	38,520	1.4	524	18	Back and neck pain	40,018	1.4	654
19	Kidney diseases	38,104	1.4	519	19	Self-harm	37,806	1.3	618
20	Self-harm	37,672	1.4	513	20	Meningitis	34,657	1.2	566

Populația State Membre UE + parteneri – 1 ian 2017

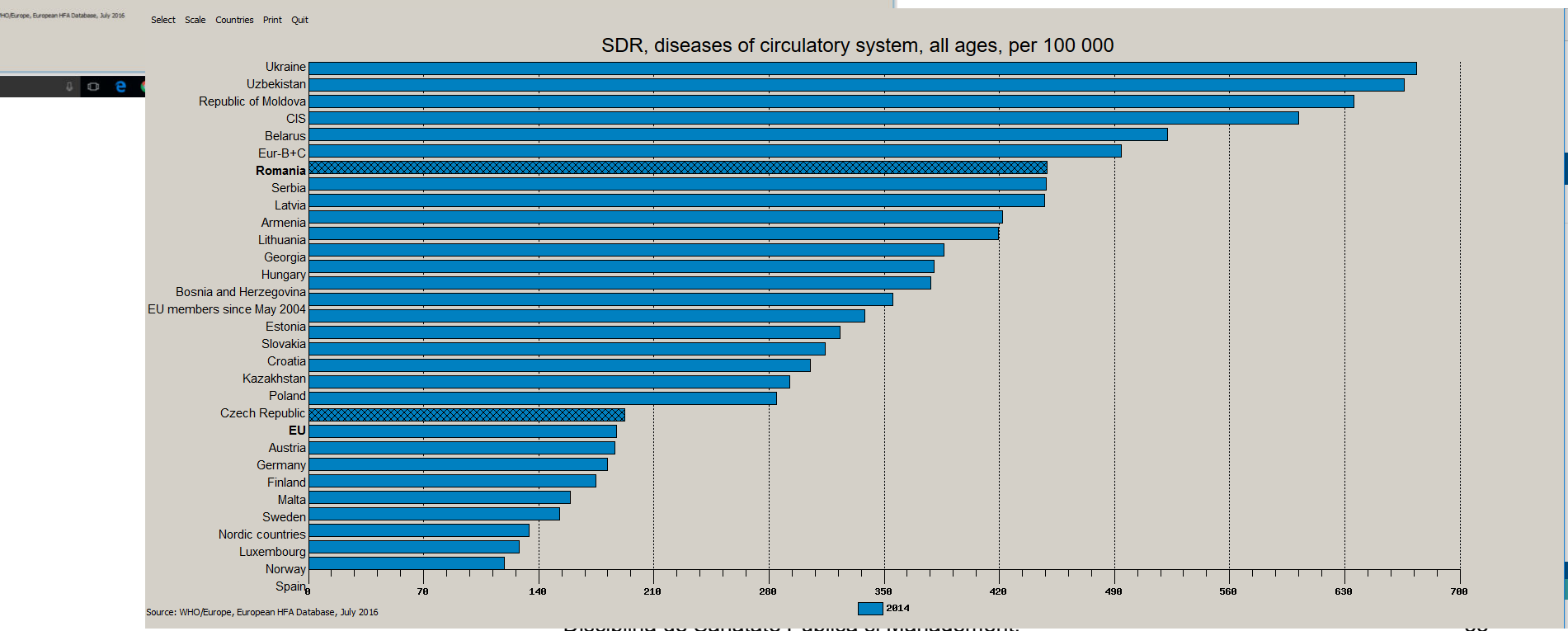
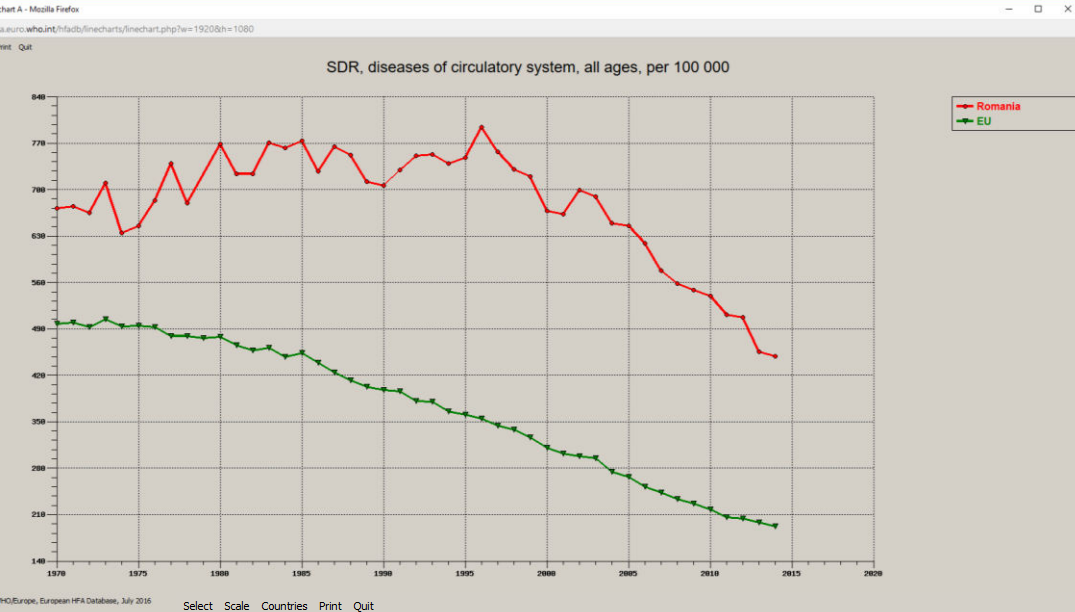
Sursa: Eurostat, oct. 2017

Evoluția ratei de natalitate, UE și România, 2005 - 2016, Eurostat

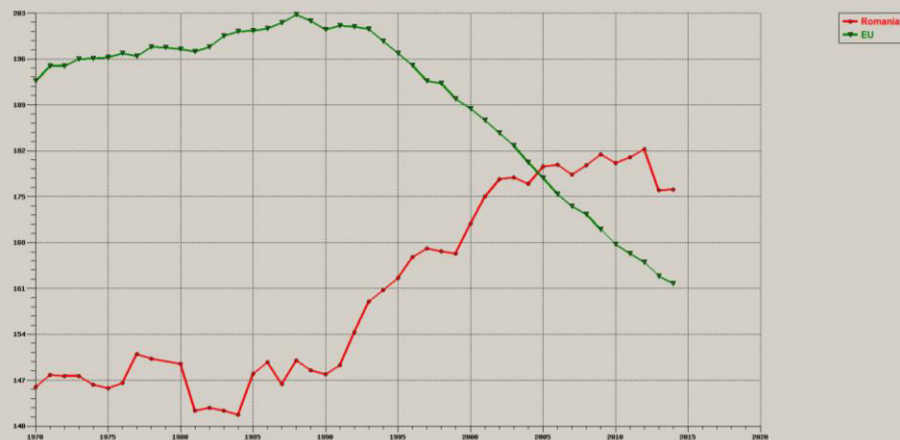
Speranta de viata, 2015, Eurostat

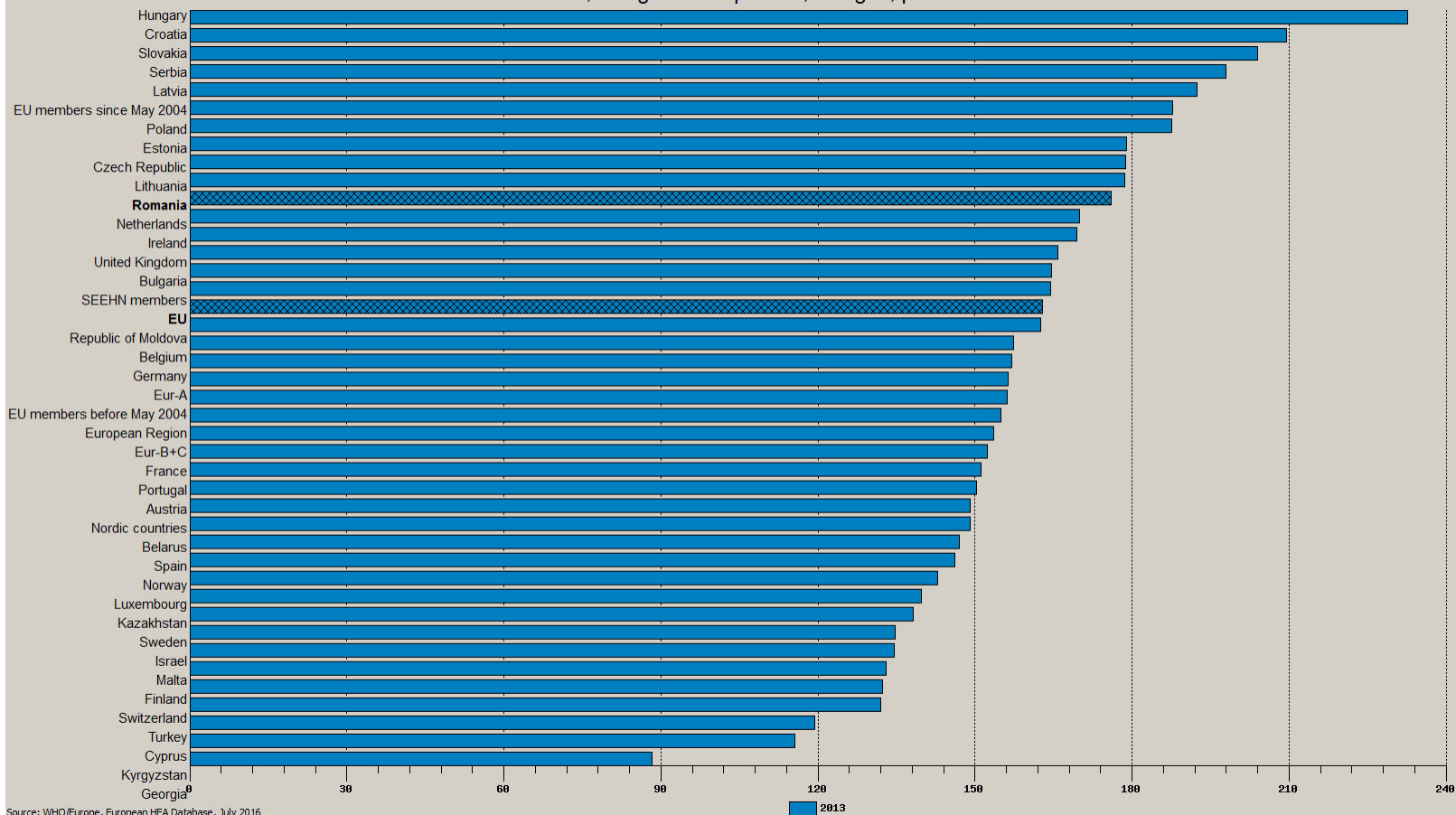

SDR, malignant neoplasms, all ages, per 100 000

SDR, malignant neoplasms, all ages, per 100 000

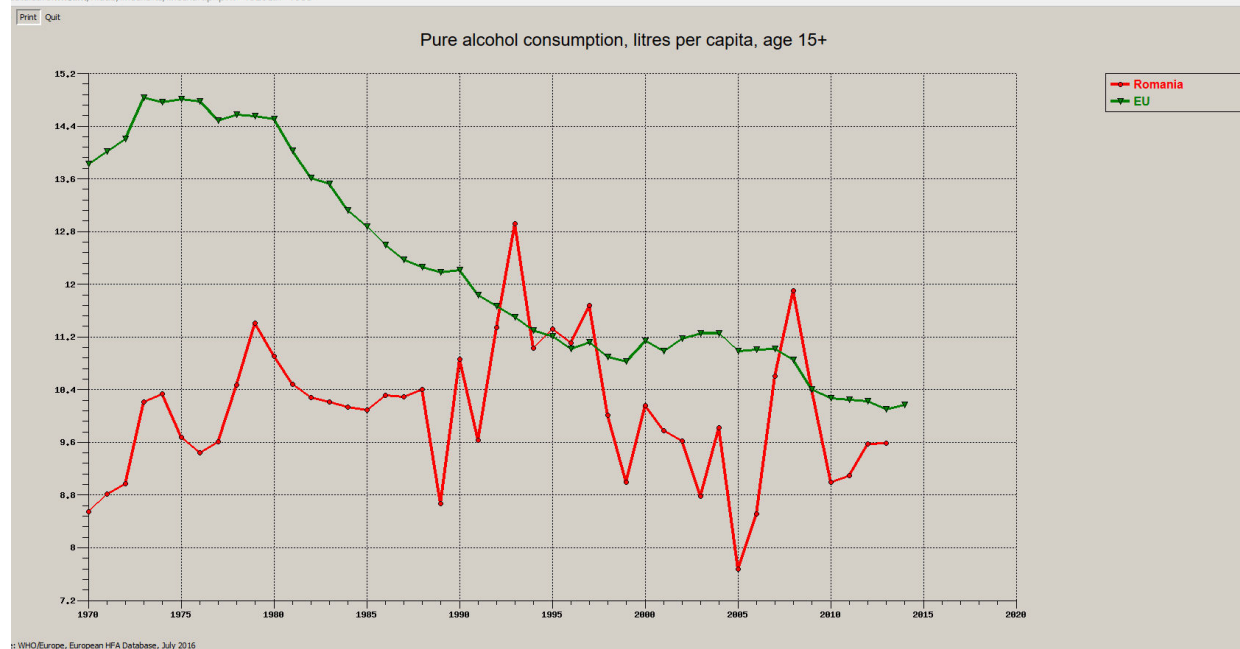

% of regular daily smokers in the population, age 15+

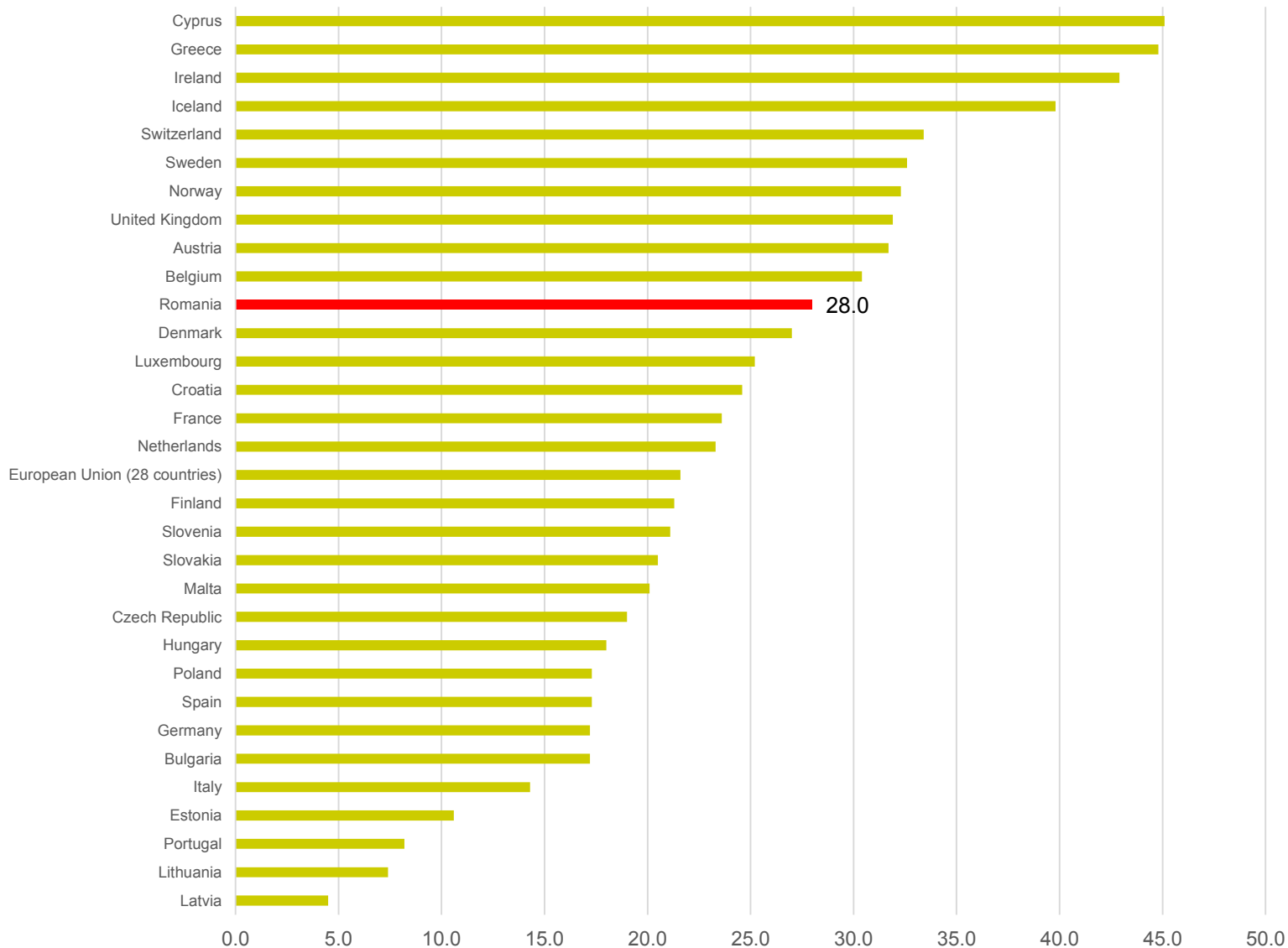
Source: WHO/Europe, European HFA Database, July 2016

data.euro.who.int/maco/inecharts/inechart.php?w=13&uon=1000

Source: WHO/Europe, European HFA Database, July 2016

Sănătate percepută (% din populație – BUNA+F. BUNA, Eurobarometru)

WHO/Europe | Data and e...

×

+

an-health-for-all-database-hfa-db

World Health Organization

REGIONAL OFFICE FOR Europe

Home

Health topics

Countries

Publications

Data and evidence

Data and evidence > Databases > European Health for All database (HFA-DB)

Data and evidence

News

European health information gateway

Health statistics app

Databases

Interactive atlases

Evidence resources

European Health Information Initiative (EHII)

Cultural contexts of health

Environment and Health Information System (ENHIS)

European health report

Evidence-informed policy-making

Equity in health project

Contact us

European Health for All database (HFA-DB)

Updated: July 2016

HFA-DB provides a selection of core health statistics covering basic determinants and risk factors, and health-care resources, utilization and European Region. It allows queries for country, intercountry and regional graphs or maps, which can be exported for further use.

The data are compiled from various sources, including a network of countries, programmes and partner organizations, such as agencies of the United Nations, European Union (EUROSTAT) and the Organisation for Economic Co-operation and Development, updated twice a year.

HFA-DB can be used online or downloaded for work on a personal computer.

Online version

For rapid access to the data.

Offline version

For frequent use, plus access to additional output options. For this version, download the [HFA-DB user manual \(PDF\)](#). Includes installation instructions and other useful information.

World Health Organization

[Home](#)
[Health topics](#)
[Data](#)
[Media centre](#)
[Publications](#)
[Countries](#)
[Programmes](#)
[Governance](#)
[About WHO](#)

Global Health Observatory indicator views

[Data analysis](#)
[By theme](#)
[By category](#)
[By indicator](#)
[By country](#)
[Metadata](#)
[About the Observatory](#)
[Search](#)

Browse data tables by indicator

The GHO "By indicator" provides a list of all indicators for which the Observatory contains data. Each indicator page consists of a link to the definition of the indicator and a series of links to the various data views that contain information about the selected indicator.

Information regarding browsing, searching, and downloading data from the repository is available under "About the Observatory".

In this section:

[A](#) [B](#) [C](#) [D](#) [E](#) [F](#) [G](#) [H](#) [I](#) [J](#) [K](#) [L](#) [M](#) [N](#) [O](#) [P](#) [R](#) [S](#) [T](#) [U](#) [V](#) [W](#) [Y](#) [Z](#) [I](#)

A

[A brief introduction to the tables within the GHO health and environment](#)

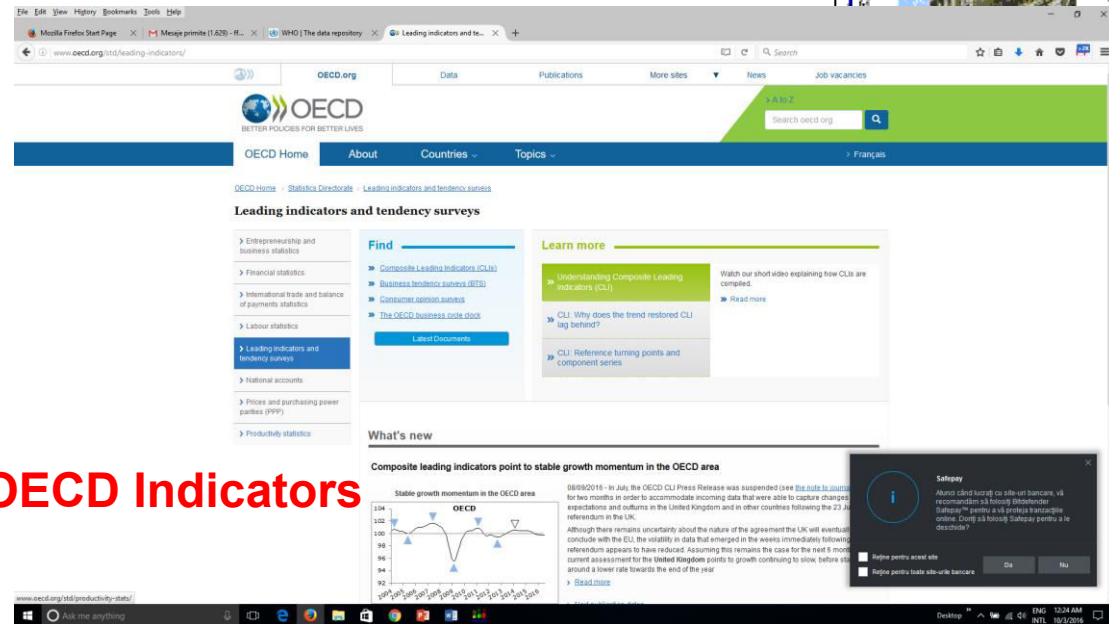
Disciplina de Sănătate Publică și
UMF "Carol Davila" București

Global Health Observatory (WHO)

WHO – WHO SIS

Surse de indicatori ai stării de sănătate (2)

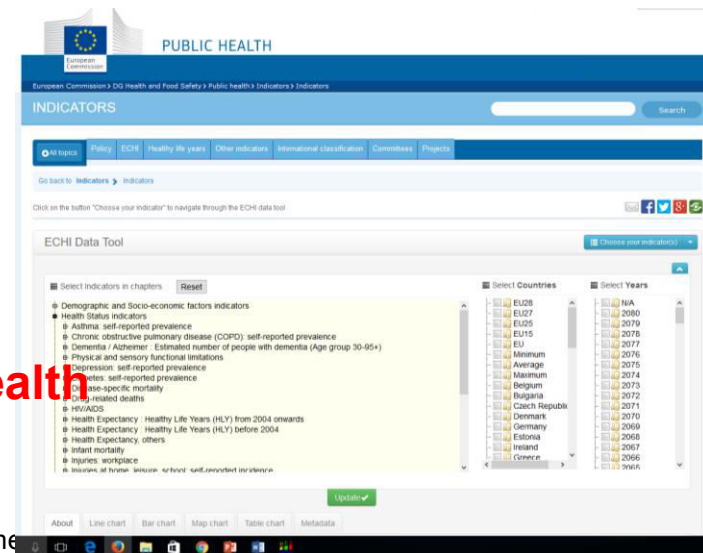

OECD Indicators

World Bank Indicators

European Core Health Indicators (ECHI)

EC – Health indicators - ECHI

88 indicatori in 5 domenii

- Demografie și situație socio-economică,
- Stare de sănătate,
- Determinanții sănătății,
- Intervenții de sănătate: servicii de sănătate,
- Intervenții de sănătate: promovarea sănătății.

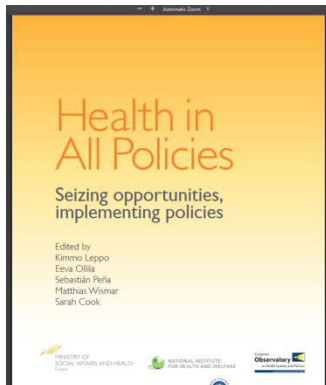

Indicatori UE: European Core Health Indicators (ECHI)

Grupe	Exemple
Demografici și socio-economici	Populație, natalitate, rata șomajului, rata de sărăcie
Stare de sănătate	Speranța de viață, Speranța de viață sănătoasă, Mortalitate infantilă, mortalitate specifică pe cauze, HIV/AIDS, Incidența cancerelor, prevalența diabetului, accidente de circulație
Determinanți ai sănătății	% fumători, consum de fructe, expunerea la particule
Servicii de sănătate	Acoperire cu asigurări de sănătate, Acoperire vaccinală, paturi de spital, screening cancer col, colon
Intervenții de sănătate, promovarea sănătății	Politici de sănătate nutrițională

Politici de sănătate

Health 2020: the European policy for health and well-being

OMS Europa: Sănătatea 2020

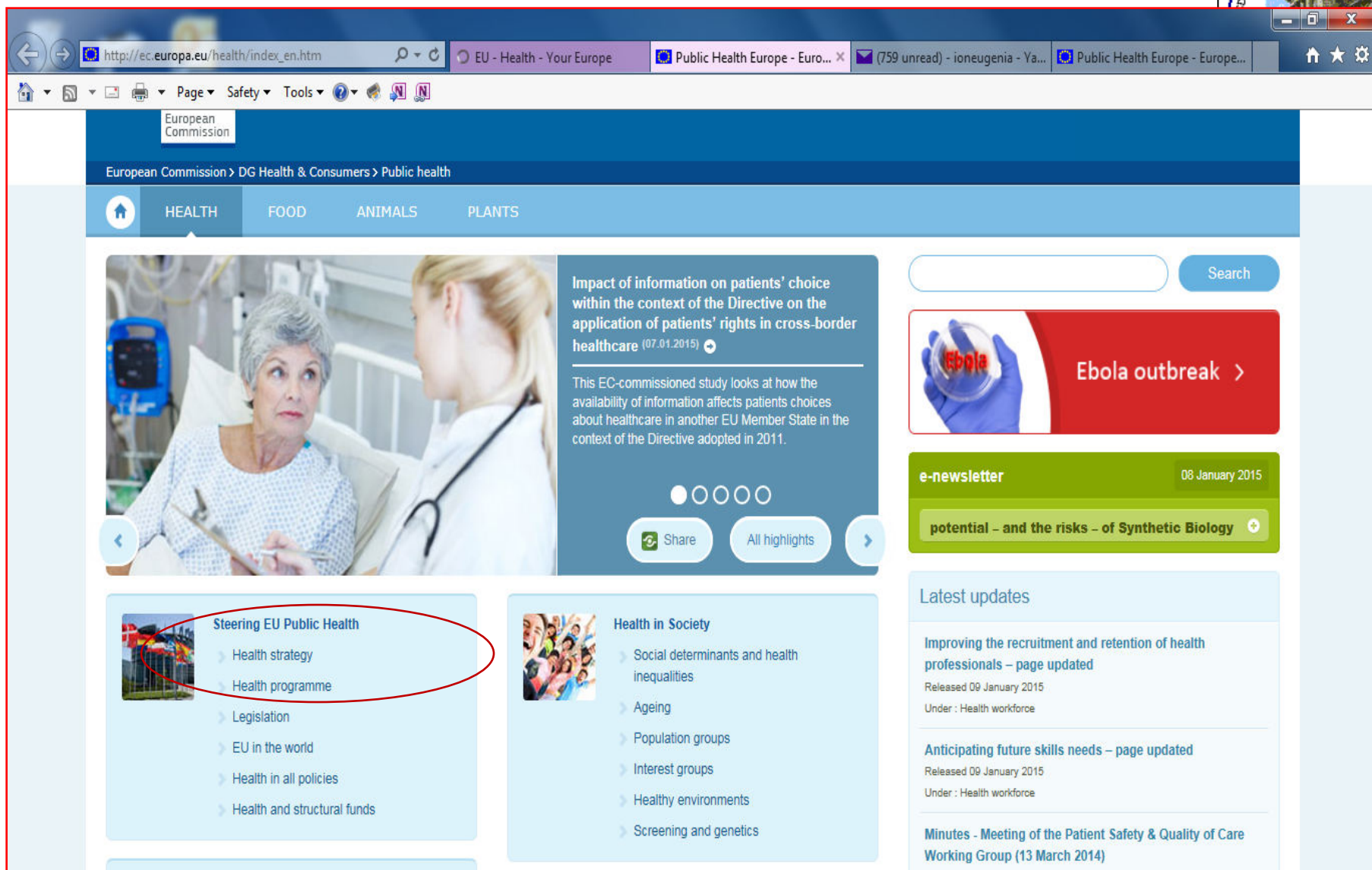

- Cadru politic european de acțiune pentru sănătate și bunăstare (Malda 2012, 62 sesion)
- Obiective Strategice:
 - Imbunătățirea sănătății pentru toți și reducerea inegalităților,
 - Imbunătățirea leadership-ului și a guvernării participative pentru sănătate.

Arii prioritare

- Investiția în sănătate pe tot parcursul vieții și împuternicirea cetățenilor,
- Controlul poverii bolilor netransmisibile și transmisibile în Europa,
- Întărirea sistemelor de sănătate centrate pe populație și a capacității de sănătate publică, inclusiv capacitatea de pregătire și răspuns la situații de urgență,
- Crearea de medii și comunități favorabile sănătății.

The screenshot shows the European Commission's Health website. The browser address bar displays the URL http://ec.europa.eu/health/index_en.htm. The page header includes the European Commission logo and navigation links for HEALTH, FOOD, ANIMALS, and PLANTS. The main content area features a large image of an elderly woman in a hospital bed being attended to by a nurse. To the right of this image is a text box titled "Impact of information on patients' choice within the context of the Directive on the application of patients' rights in cross-border healthcare (07.01.2015)". Below this, there is a section titled "Steering EU Public Health" with a list of links: Health strategy, Health programme, Legislation, EU in the world, Health in all policies, and Health and structural funds. To the right of this section is another titled "Health in Society" with links: Social determinants and health inequalities, Ageing, Population groups, Interest groups, Healthy environments, and Screening and genetics. Further right, there is a section for "Ebola outbreak" with a red background and a hand holding a petri dish. Below this is an "e-newsletter" section dated 08 January 2015, featuring a link to "potential – and the risks – of Synthetic Biology". At the bottom right, there is a "Latest updates" section with links to "Improving the recruitment and retention of health professionals – page updated", "Anticipating future skills needs – page updated", and "Minutes - Meeting of the Patient Safety & Quality of Care Working Group (13 March 2014)".

European Commission

European Commission > DG Health & Consumers > Public health

HEALTH FOOD ANIMALS PLANTS

Impact of information on patients' choice within the context of the Directive on the application of patients' rights in cross-border healthcare (07.01.2015)

This EC-commissioned study looks at how the availability of information affects patients choices about healthcare in another EU Member State in the context of the Directive adopted in 2011.

Share All highlights

Steering EU Public Health

- Health strategy
- Health programme
- Legislation
- EU in the world
- Health in all policies
- Health and structural funds

Health in Society

- Social determinants and health inequalities
- Ageing
- Population groups
- Interest groups
- Healthy environments
- Screening and genetics

Ebola outbreak >

e-newsletter 08 January 2015

potential – and the risks – of Synthetic Biology

Latest updates

Improving the recruitment and retention of health professionals – page updated

Released 09 January 2015

Under : Health workforce

Anticipating future skills needs – page updated

Released 09 January 2015

Under : Health workforce

Minutes - Meeting of the Patient Safety & Quality of Care Working Group (13 March 2014)

Europa 2020: Investing in health

- **Principii**

- Sănătatea este o valoare în sine,
- Investiția în sănătate favorizează dezvoltarea.

- **Direcții**

- Investiția în sisteme de sănătate sustenabile,
- Investiția în sănătatea oamenilor, ca și capital uman,
- Investiția în reducerea inegalităților în sănătate.

Strategia de sănătate a UE: Together for health: A strategic approach for EU 2008 - 2013

Principii

- Valori comune în sănătate,
- Sănătatea = cea mai mare valoare,
- Sănătatea în toate politicile (HIAP)
- UE - voce mai puternică în sănătatea globală.

Obiective strategice

- Menținerea unei bune sănătăți într-o Europă care îmbătrânește,
- Protecția cetățenilor de amenințările la starea de sănătate,
- Susținerea dinamismului sistemelor de sănătate și a noilor tehnologii.

http://ec.europa.eu/health-eu/doc/whitepaper_en.pdf